

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Exemplorum Libri Tres

Liber Secundus, Siue Exempla, In Septem Capitalium Vitiarum
Detestationem, Per Quadragesimam, Anno M. DC. XLVI. narrata

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1650

Capitulum V. Gulæ & Luxuriæ vitium emendatum, & seuerò pœnitentiæ
genere à Maria Ægyptiaca castigatum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48186](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48186)

CAPVT V.

GVLÆ ET LVXVRIÆ VITIVM EMEN-
DATVM, ET SEVERO POENITENTIÆ GE-
NERE A MARIA ÆGYPTIACA
CASTIGATVM.

TEMPORIBVS Honorij Papæ I. atque Heraclij Imperatoris, vixit S. Sophronius Episcopus Hierosolymitanus, fuitq; sub initium hæresis Monothelitarum, insignis fidei Catholicæ defensor, qui diem suum obiit Anno Domini 634. Huius tanta est autoritas, vt epistola illius ad Sergium Episcopum Constantinopolitanum in 6. Synodo Act. 11. citetur. Hic Sanctus Sophronius, præter cetera, quæ posteris legenda & discenda reliquit, scripsit etiam vberioribus verbis sequentem historiam, ob temporis angustias, à me in compendium redigendam. Non tamen sine morum condimento, vt & iuuenes callitatem, & senes discant colere sobrietatem; turpe enim est adolescentibus lasciuire; fœdum & absurdum senibus, adolescentiari; & luxus vtrique ætati vel vitandus, vel dediscendus. Historiam Prophetæ verbis ordior.

Bonum est viro, cum portauerit iugum ab adolescentia sua, idcirco Zosimas sanctus ille (non hæreticus, qui ab hoc alius fuit) ab ipsis maternis vlnis auulsus in quoddam Palæstinæ monasterium fuit portatus, in quo cum illo virtus perfectioque religiosa à teneris vnguiculis ita creuit, vt non solum cœnobij regulas omnes quàm exactissimè seruaret, sed etiam multa alia per quàm liberaliter adijceret, vigilantia, abstinentia, coniunctionis cum Deo opera; adeo, vt neque inter manuum labores, neque cum cibum sumeret, à feruenti diuinarum rerum meditatione, sacrisque cantibus desisteret; eaque propter à plurimis Dei seruis, è locis longè distitis, tanquam ad archetypum vitæ sanctæ venientibus visitaretur, qui ab eximio eius exemplo sibi ideam sumerent philosophandi. Ad hanc sanctitatem diuturnitas accessit; in ea enim seueritate vitæ, quinquaginta tres totos annos, perseverauit. Nemo innocentia suæ nimium confidat; nemo sibi placeat, si diu benè vixit; sed *qui stat, videat, ne cadat, Quàm diu viuimus, militamus; & prorsus militia est vita ho-*

I.
AVTHORIS
AVTHORITAS.

Baron. tom.
8. Annal.

Apud Heri-
bert. Ros-
veydum l. 1.
de vitis Pa-
trum à pag.
382,

II.
ZOSIMAE PRO-
FECTVS.
Thren. 3. 27.

1. Cor. 10. 12.
Iob. 14. 14.
Iob. 7. 1.

*minis super terram, in militia autem nemo est securus. Ibi, ut vincere possumus, ita & vinci; & vti que tantò proniùs, quantò minùs sumus exercitati athletæ. Quid enim nobis non potest accidere, si Zosimas, qui diuinis sæpe visis atque reuelationibus armatus, à puero inter pietatis doctores educatus, post solidos quinquaginta tres annos, superatus est à superbix tentatione? Adeò semper vigilandum, neque vlla hosti Tartareo rima aperienda est. Cancer, ait S. Ambrosius, libentissimè vescitur carnibus ostreorum. Verùm quoniam illa benè munita sunt firmissimis utrinque testis, ut vi perfringi non possint, obseruat callidè, dum se exponant ad solem. Ibi dum se aperiunt, & captant auram, cancer immittit hiantibus in os lapillum, ut testas reducere non possint; postea satis tuto intrudit chelam, & depascitur. Ita cum homines sese dedunt otio, & animum aperiunt voluptatibus, & vanitatibus, & inanibus laudum auris captandis, venit diabolus, immittit fœdas cogitationes; atque ita cum illi testam, qua antea muniebantur, non possint retrahere, deuorantur. Sic multis contingit; & prope etiã Zosimo euenisset, qui in ipso virtutum mari superbix naufragium est passus, haud obscure demonstrans, verè dictum esse à S. Augustino: *Cetera vitia in malè factis valent, sola superbia etiam in rectè factis est cauenda: ne illa, qua laudabiliter facta sunt, ipsius laudis cupiditate amittantur.* Quod vel Claudianus aduertit ita canens:*

S Augustin.
de nat. & gratia
in ep. ad
Dioscor.

Claudian, 2.
Stilic.

*Quin ipsa superbia longè
Discebit, vitium rebus solenne secundis,
Virtutumq; ingrata quies.*

III.
ZOSIMAE
TENTATIO ET
CVRATIO.

Cum enim ita, ut dixi, in virtute profecisset Zosimas, atque se videret, tanquam ideam perfectionis, adiri, salutari, & confiderari, dæmone malo occasionem captante, & Euge suum suggerente, & ipsa quoque diuina prouidentia vtili consilio permittente, periculosa mentem illius cœpit quaterere cogitatio, quasi iam omnibus numeris perfectus esset & absolutus, neque vllius ampliùs alterius exemplo, aut doctrina magisterioùe indigeret. Et fastu tumens ausus est secum ita loqui: *Nunquid est in terris monachus, qui nouum aliquid possit tradere mihi, inuare me valens in aliquo, quod ignorem? aut quod ego in monachico non expleuerim opere? Numquid inuenitur eorum, qui solitudinem duxerunt, vir, qui prior me in actibus sit?* Hunc etiam optimi quique habent hostem: postquam omnia vitia

vicia superauerunt, periclitantur, ne tanquam victores superbiant.

Quis vestrum, ait Seruator, *habens seruum orantem aut pascentem, qui* Luc. 17. 7.
regresso de agro dicat illi: Statim transi, recumbe: & non dicat ei: Para

quod cœnem, & prœcinge te, & ministra mihi, donec manducem & bi-
bam, & post hæc tu manducabis & bibes? Nunquid gratiam habet seruo

illi, quia fecit, qua ei imperauerat? Non puto. Sic & vos, cùm fecerit-

is omnia, qua prœcepta sunt vobis, dicite: serui inutiles sumus, quod de-

buimus facere, fecimus. Ita quidem sentire, ita loqui deberent Dei

serui; si tamen eos cadere permittat benignus Dominus, dat cum

temptatione prouentum, vt, quod de Antæo ferunt, fortiores surgant,

postquam ceciderunt. Vidi, inquit B. Climacus, & feliciores existi-

mani, qui post lapsum ita lugent, quàm qui nunquam lapsi sunt, & seipso-

sic non deslent. Vt ergo Zosimas quoque intelligeret, quàm longè

alij eo sanctiores essent, atque inde in sui contemptu crescerent, su-

perbè de se cogitanti radiosus de cœlo Angelus astitit, hisque eum

verbis est affatus: Certasti, ô Zosima, diu heroicè, sed victor victus es.

Ergo vt agnoscas, quantum tibi adhuc desit de illa virtutum perfectione,

quam alij complures obtinuerunt, egredere de terra & de cognatione tua,

atque ad cœnobium, Iordani adsitum proficiscere. Audiit, fecit, susce-

ptus est, vidit abstinentiam, vigilias, orationes, charitatem mu-

tuam, silentium tantum, vt nuquam, nisi cum Deo, aut de Deo,

ascetæ illi loquerentur. Ob quam rem, in Paradisum, aut ipsum

cœlum, vel ad Angelos certè in terris versantes, arbitratus est se

peruenisse, à quorum cœlesti exemplo in schola virtutum erudire-

tur. Quanquam non erat hic vltimus scopus, ob quem Zosimas

iussus est de monasterio egredi, in quo fuerat educatus. Adhuc lon-

ga illi, & grandis restabat via; quæ non sine diuerticulo à nobis est

persequenda.

Itaque audite, ventres, helluones, edones, gurgites, abiecta in

pastum mancipia, & obstupescite. Quid de duobus debitoribus

cenferetis, quorum vnus denario, alter mille talentis obstrictus, ille

mille talenta, iste vix denarium solueret, etfi soluendo esset? Idem

de vobis iudicatore. Maximi peccatores sunt maximi debitores,

& plerumque etiam minimi solutores; neque tantum pro mille

peccatis volunt satisfacere, quantum faciunt sancti pro vnica le-

uissimæ etiam culpæ offensione. Qui pleni sunt iniquitate, impie-

tate,

Ioan. Climac.
grad. 5.

Gen. 12.

IV.

CVLAE VI-
TIVM, SPE-
CIES, ET DAM-
NA.

tate, blasphemijs, vindictis, furtis, detractionibus, impuritate, illis nimis grauis ac diuturna est Quadragesima; aiunt se dormire non posse, si non cœnent; in morbos cadere, nisi carnibus vescantur: totos dies versantur in popinis, totas noctes comburunt in poculis; & patrimonia degulant: adeo vt multi, præ continua ebrietate, nunquam sentiant se esurire. Multi etiam idcirco se se inebrient, vt conscientiaë stimulos; ob flagitia sua, fodicantes sopiant, aut saltem ad aliquot horas tranquillēt. Hi parati sunt, ne peccatorum onere grauentur, onera alia adijcere; ac ne delectationem in gustu omittant, contra diuinas humanasque leges agere, atque Dei gratiam amittere. Non dicam, esse aliquos adeo vecordes, vt ipsa sua pia alioquin opera, intemperantijs contaminent, exercitiumq; virtutis temulentiã inficiant. Nam quando vel pœnitentiã rigore, & sanguine facto, quod deliquerunt, volunt extinguere, quando flagellis in terga, & peccata sua scire, nonnulli prius vino intemperantissimè hausto, se muniunt, ut q; Itipidos reddunt, vt præ ebrietate ictus flagrorum non persentiscant, & fortasse aliquando nesciant, asinumne, an hominem Deo mactent. Longè aliter Christus pro nobis satisfecit, qui per totos quadraginta dies & noctes, nihil omninò neque cibi, neque potus attigit: quin ipsa etiam in cruce, atq; ardentissima, ob effusi tanti sanguinis copiam, siti & ariditate positus oblatum sibi vinum, *cùm gustasset, noluit bibere.* Certè, si *gula est immoderata cupiditas delectabilium secundum gustum, seu cibi ac potus inordinatus appetitus;* vt è D. Gregorio S. Thomas docet, gula nos oppugnat & quoad modum, & quoad rem gustandam. In modo, si tempus non seruatur, aut si non refrænatur auiditas: in re, si exceditur in quantitate, pretio, aut præparatione. Itaque quinque vijs *nos Gula vitium innadit.* 1. Quando *indigentia tempora præuenit,* maximè diebus ieiunij, vt Ionathã filiũ Saulis, quem adegit ad mel delibandum, ieiunij tempore nondum transacto, & alios ventri obedientes, qui quia quandocunque, aut vbicunque pabulum inueniunt, instar Harpyiarum inuolant, ideò animalium, non hominum numero computantur. Apud quos venter præcepta non audit, poscit, & appellat nulla non hora. 2. *Si cibos, vel potus lautiores quarit,* vt Israëlitæ; aut vetitos, vt carnem in quadragesima, vel die Veneris & Sabbathi. De lautè cœnantibus,

Matth. 27. 34.

S. Tom. 2. 2.
q. 148. a. 1.
S. Gregor.
lib. 39. Mor.
c. 27. & l. 31.
cap. 31.
1. Reg. 14.
Num. 11. 4.

tibus, Et quibus in solo viuendi causa palato est, porrò ita queritur Iuuen. sat. i
Poëta: Interea gustus elementa per omnia querunt;

Nunquam animo pretijs obstantibus, interius si
Attendas, magis illa inuuant, quæ pluris emuntur.

Sic deficiente crumena, Et crescente gula, dum notæ iam nauseantur,
& inamarefcunt epulæ, dum Iouis lac aut cerebrum, dum mellis
medulla quæritur,

Ingeniosa gula est, Siculo scarus equore mersus
Ad mensam viuus perducitur, atque Lucrinis
Eruta littoribus vendunt conchylia cœnas,
Vt reuouent per damna famem. Iam Phasidis unda
Orbata est anibus, mutoq; in littore tantum
Sola desertis aspirant frondibus aura.

Petron. Arb.
in Satyr.

Ah miseri! quos nosse iuuat, quid Phasidis ales,
Distet ab hiberna Rhodopes grue: quis magis anser
Extâ ferat? cur Tuscus aper generosior Umbro:
Lubrica qua recubent conchylia molliùs alga?

Stat. lib. 4.

ô prodiga rerum

Lucan. lib. 4.

Luxuries, nunquam paruo contenta paratu!

3. Gula præsto est, quando ea, quæ sumenda sunt, aliquis preparari
accuratiùs appetit, vt filij Heli. Superstitiosum quidam nimis, in suis
preparandis cibus, adhibent studium, infinita decoctionum, frixurarum,
& condimentorum genera excogitantes ait Hugo, modò mollia, modò
dura, modò frigida, modò calida; modò cocta, modò assa; modò pipere,
modò allio; modò cymino, modò sale condita, secundum consuetudinem
pregnantium mulierum desiderantes, ita quod sibi desudant coquorum ar-
tes, & sunt varia questiones, utrum fieri debeant assata, vel frixa, vel
elixa; & tanta sollicitudine preparantur, vt deuoratis quatuor vel quin-
que ferculis, prima non impediunt nonissima. Et cum iam stomachus
crebris eructibus repletum se indicat, nondum tamen curiositas satiatur.

1. Reg. 2.

Hugo in
clauit,

Isti videntur colere ventrem, tanquam Deum. Et quia solent Dys tem-
pla construi, altaria erigi, ministri ad seruiendum ordinari, immolari pe-
cudes, thura concremari: Deo ventri templum est coquina; altare mensa;
ministri coqui; immolata pecudes, cocta carnes; fumus incensorum, ordo
saporum. 4. Et illa gulæ præclara est species, quando in ipsa quan-
titate sumendi mensuram moderata refectionis excedit, vt Sodomitæ Ezech. 25. 49.
fecerunt.

Q

fecerunt.

Plutarch. l. 1.
Conuiu. qq.
Athenæ. lib.
10. cap. 1.

fecerunt. Vna silua pluribus elephantibus sufficit: homo verò pa-
scitur vix terra & mari. Fuit Heraclides pugil, teste Plutarcho, in-
finiti prope cibi potusque capax: non reperiatur illi compar in-
potando. Apud Athenæum, Amaranthus Alexandrinus scribit,
Herodotum tubicinem Megarensē magnitudinis fuisse trium vln-
narum cum dimidio, lateraque fortia habuisse, ac sex panis semodios
edisse, carniū libras viginti, binos vini congios ex argenteo non
tam scypho, quàm puteo bibisse. Sed magno ventri, magno opus
erat pabulo; minusque est mirum, si Polyphemo vna in cœnam
ouis, & duo vini vtres non suffecerunt. Flavius Vopiscus memorat,
Phagonem quendam Aureliano in delicijs fuisse, qui vno die, ad
mensam Imperatoris, ederit aprum integrum, centum panes, ver-
uicem & porcellum; biberit autem infundibulo ori appposito plus
circa.

Iuuenal.
sat. 1.

Quis ferat istas

Luxuria sordes? quanta est gula, quæ sibi totos

Ponit apros?

Gen. 25. 33.

immò sumit, & consumit? Si tamen consumit, & non potiùs oc-
cidit. Ne enim turgeas, aut ne crudus fias. *Bucca Noscenda est men-
suratua.* 5. Scit gula, quando & abiectius est, quod desiderat, &
tamen ipso astu immensi desiderij deterius peccat, vt Esau, & innumeri.
Si ergo his quinque modis gula delinquit, quàm multi sunt, qui vix
manè surgunt, & à lecto adhuc calidi, statim ad offas currunt, sta-
tim absinthiacum, statim vinum sublimatum, vel, si hæc inopia
neget, statim ad cereuisiam appellant? Quotus quisque, expectat
prandij tempus? quotusquisque non consumit plures horas voran-
do, quàm orando? Ipsi paruuli assuescunt ab incunabulis, toto die
panem, pomum, saccharum, aut alia opsonia in manu circumfer-
re, ac obrodere; ad hoc illis sacci & buccæ implentur; ad hoc ne-
minem volunt salutare, nisi crustula accipiant, aut melimela, qui-
bus eos parentes assuefaciunt, immemores Anacreontem Teium
vux passæ acino strangulatum; aut saltem his talibus palatum ex-
surdari. Certè multi etiam opifices, ita delitijs se se assuefecere, vt
si quid boni ac rari in forum venit, illud per vxores præstinent.
Quidam, in debitis vsque ad aures demersi, malè vestiti, nullam su-
pra ædes integram tegulam, nullum in fenestrâ integrum vitreum
orbiculum habentes, quàm primùm aliquot numulos lucrantur,
illico

Politianus in
Nutricia.

illico in forum mittunt vxorem, aut ancillam, & pullos, gallinas, nefrendes, aues emi curant, vt pecuniam, velut hostem, citò è domo amoliantur. Hi, *uno die*, ait S. Ambrosius, *multorum dierum labores bibunt*, & comedunt; nimis parum de crastino, de liberis, de familia sua solliciti. Quin sæpe, apud vnum proletarium, & in plebeia domo, plus piperis & condimentorum absumitur, quàm apud multos opulentos, qui abstinere nõrunt, quia nolunt egere. Quamquam nec isti sunt admodum multi. *Hac pestilentia*, ait Alanus, *non vulgari humilitate contenta profundius se porrigit in Prelatos, qui salmones, lucios, caterosq; pisces equipollenti generositate prasignes varijs decoctionum cruciatos martyrijs baptizati adulterantes officium sacri piperis fonte baptizant: vt ex tali baptismate baptizati multiformem saporis gratiam consequantur. In eadem mensa terrestre animal piperis inundatione submergitur: piscis in pipere: auis eiusdem viscositate ligatur. Dumq; tot animalium genera, vno ventris ergastulantur in carcere, aquatile animal secum, pedestre aëreumq; genus in eodem sepulchro intumulari mirantur. Quibus si detur licentia exeundi, egressui vix porta sufficit amplitudo.* Hinc plura crapulæ pandenda sunt ostia; & vt Suetonius testatur, Claudius Cæsar conuiujs plus nimio deditus, vini cibiq; appetentissimus vsque ad eò fuit, vt sæpe stomachum vomitu cogeretur exonerare. De quantitate plura non dicam, cum medici testentur, immo ipsa experientia, cum Sacra Scriptura, ita se se farcire multos, vt non solùm *plenus venter non studeat libenter*, seu, vt S. Hieronymus loquitur, *pinguis venter non gignat sensum tenuum*, sapientiaq; vino obumbretur; sed etiam in omnis generis morbos ebulliat; immo & paupertatem, & lites, & subitas mortes Neque enim è gula nascitur duntaxat hebetudo sensus, inepta lætitia, ioci scurriles, multiloquium, & spurcidi sermões, immunditiaq; corporis, sed alia quoque innumera mala, velut è lerna prodeunt; immo ipsa mors. *Quidquid auium volat, quidquid piscium natat, quidquid ferarum discurrit, nostris sepelitur ventribus. quare nunc, cur subito moriamur? quia mortibus viuimus*, ait Seneca. Et *Cui va?* ait Salomon, *cuius patri va? cui rixa? cui fonea? cui sine caussa vulnera? cui suffusio oculorum? nonne his, qui commorantur in vino, & student calicibus epotandis?* Nam etsi pugnare scyphis Thracum est, & barbarorum, scyphi tamen ipsi, & animum & bilem accendunt,

S. Ambros.
lib. de Helia
& ieiun.

Alan. de cõ-
planctu na-
tura.

Sueton. in
Claud.

Senec. 10.
Rhet. Prou.
23. 29.

atque ex humanissimo quoque barbarum faciunt; quin & egentem. *Operarius ebriosus non locupletabitur*; enimvero si locuples fuerit, ad incitas redigetur: quin & se ipsum occidit, qui nimium comedit, vel bibit. Siquidem *propter crapulam multi obierunt, qui autem abstinens est, adjiciet vitam*. Hippocrates, ait S. Hieronymus, in *Aphorismis docet, crassa & obesa corpora, qua crescendi mensuram compleverint, nisi cito ablatione sanguinis imminuantur, in paralyfin & pessima morborum genera erumpere*. Et Galenus Hippocratis interpres, *athletas, quorum vita & ars sagina est, dicit in exhortatione medicina, nec vivere posse diu, nec sanos esse: animasq; eorum ita nimio sanguine & adipibus, quasi luto inuolutas, nihil tenue, nihil caeleste, sed semper de carnis, & ructu, & ventris ingluvie cogitare*. Valentinianus Imperator Quadorum legationi respondens, voce impetu sanguinis amissa, sensu integer expiravit. Quod ex intemperantia cibi ac saturitate, qua artus diffuderat, accidisse, multi detulere, vt tradit Sextus Aurelius Victor. Quo etiam teste, Septimius Seuerus Imperator, dum membrorum omnium, maximè pedum dolorem pati nequiret, loco veneni, cibum plurimæ carnis incoctæ auidius deuoravit: quem dum concoquere non posset, cruditatem passus, expiravit. Quin & Eusebius refert, Domitium Aphrum cibi superfluitate redundantem, in cœna perijsse. Quod & Iouiniano Imperatori contigit. Certè Gregorius Turonensis author est, Childericum Saxonem, cum aliquando ad ambas aures vsque cibo se ingurgitasset, eo suffocatum, & in lecto mortuum repertum fuisse. Andebuntus Anglorum rex quandoque tantum vini sumpsit, vt eo suffocatus repente excesserit. Sed in vino tot perière, vt numerum superent. Antè tamen mens perit, quàm corpus. Quod Poëta Claudianus his versibus indicauit.

Claudian. in
laudib. Stili-
conis, Paneg.
2.

*Luxuries prae dulce malum, qua dedita semper
Corporis arbitrys hebetat caligine sensus,
Membraq; Circeis effeminat acrius herbis.
Blanda quidem vultu, sed qua non tetrior vlla
Interius, fucata genas, & amicta dolosis
Illecebris, toruos auro circumlinit hydros.
Illa voluptatum multos intexuit hamos.*

Quod & Seneca dixit monens: *Nullum hostem tam contumeliosum esse in*

esse in quenquam, quàm in plerosque voluptates suas: qua cum hominem arripuerint, penitus submergunt, & subuertunt. Adstipulatur & os aureum inquiens: *Quod equis accidere solet, id hominibus quibusdã, accidit, ut quò copiosius ipsis suppetunt necessaria, hoc euadant ferociores.* Et iterum: *Fumus abigit apes, dona verò spiritualia fugat luxus; quem Ægyptij hieroglyphicè porci simulachro expresserunt, semper deorsum in terram atque passum inclinati. Fames amica virginitati est, inimica lasciuia,* ait S. Ambrosius, *Saturitas verò castitatem prodigit, nutrit illecebram.*

Nihil hinc mirum, gulones, ponderoso ventre depressos mentem non posse in cœlum & cœlestia extollere; citiùs saturitate mori, quàm homines osses longâ inedia, atque ieiunijs assiduis emaciatos. Illud mirissimum est, ieiunia meritos & æternam famem, à ieiunijs tantopere abhorrere, semperque ingluuiem cogitare; ast Dei seruos ambrosiâ alendos, & nectare dignos, ad prodigium vsque cibo potuque abstinere. Nimirum vt porcos ad macellum & lanienam saginamus, venaticos autem canes, vt sint ad currendum & prædam capiendam citatiores, fame extenuamus; ita Orci pabula finit Deus pingueferi, & vt ignis habeat copiosius omentum, & alimentum, *ebrietas,* teste S. Chrystomo, *sues ex hominibus facit;* in libro vitæ ascriptos patitur corpore toto extenuari, vt per angustam portam minùs impedite in cœlum possint penetrare, à qua cura adipe & omaso suo, nitidæ cuticulæ, & lati ventres excluduntur; *similes illi, qui, vt ait S. Augustinus, epulabatur quotidie splendide; ad cuius ianuam iacebat mendicus Lazarus cupiens saturari de micis, qua cadebant de mensa eius, & nemo illi dabat.* Vt autem, teste S. Basilio, *ebrietas est demon voluntarius, malitia mater, virtutis inimica,* & vt S. Ambrosius addit, *fomentum libidinis, incentiuum insania, venenum insipientia; & ebriosi regnum Dei non possidebunt, sed ignis, & sulphur, & spiritus procellarum, pars calicis eorum:* ita abstinentia modestos, placatos, sobrios, prudentes, virgines, angelos facit. Quin & inter homines pacem concordiamque conseruat. *Cui va? cuius patri va? cui rixa? cui fouea? cui sine caussa vulnera? Cui suffusio oculorum? Nonne his, qui commorantur in vino, & student calicibus epotandis? Qua de caussa Heraclitus in seditione rogatus, vt apud populum sententiam diceret, quo pacto ciuitas redigi posset in concordiam,*

S Chryst. hom. 2. de ieiunio.

Pier. Valer. lib. 9.

S. Ambros. serm. 40.

V.

GVLA DEVS;
CVR INIMICOS
SVOS SINAT
PINGVESCERE?

S. Chryst. hom. 38. in Matth.

S. Augustin. serm. 232. Luc. 16.

S. Basil. hom. 14.

S. Ambros. c. 16. de Elia & Ieiunio. 1. Cor. 6. 10. Psal. 10. 6.

Prou. 23. 29.

Erasm. lib. 8. apoph. ex Plutarcho.

S. Chrysoft.
hom. 2, de
ieiunio.

VI.
QVADRAGE-
SIMAE IEIUNI-
VM STRICTE
OBSERVATVM.

Pfal. 26.

conscenso suggestu, poposcit calicem aquæ frigidæ & paululum
farinæ insperfit, mox de glechone admiscuit, quod est vel pulegij
siluestris, vel leguminis genus. Deinde, epoto calice, discessit, nec
verbum addidit: hoc pacto innuens, ita demum ciuitatem caritu-
ram seditionibus, si, repudiatis delicijs, assuesceret paruo contenta
esse. Hinc, apud Eremitas, nullæ lites, quia nullæ comptationes;
hinc animi domiti & patientes, quia corpora abstinentijs stringun-
tur, ne insolescant. *His, qui bellicis rebus exerceantur*, ait S. Chryso-
stomus, *quique palæstris luctando desudant, conuenit ut ciborum copia red-
dant se ipsos corpulentos & obesos; videlicet, quò validioribus nervis la-
bores queant capessere. Contra verò, quibus non est colluctatio aduersus
carnem & sanguinem, sed aduersus principatus, aduersus potestates, ad-
uersus mundi rectores tenebrarum harum, aduersus spirituales malitias;
hos oportet per sobrietatem, ad ieiunium, ad certamen exerceri. Leuius
periculum est, si quis Rhipsaspis appelletur, quòd clypeum in acie abiecerit;
quàm si magnam illam armaturam ieiunium videatur abiicisse.*

Hac de caussa, (vt ad historiam redeamus) in monasterio, ad
quod Zosimas ab Angelo missus est, moris erat, vt primæ hebdo-
madæ ieiuniorum Dominicâ die, Ascetæ singuli diuinis sacramen-
tis muniti, atque Christi corpore & sanguine pasti, modicoque cibo
refecti, vnà in oratorium conuenirent, & flexis poplitibus, oratio-
neque ardenti ad Deum fusa, se inuicem consalutarent, Abbatemq;
amanter amplexi benedictionem solennem peterent. Patefactis in-
de monasterij foribus, clara voce cantantes exibant. Cantabant
autem: *Dominus illuminatio mea, & salus mea, quem timebo? Domi-
nus defensor vite mee, à quo trepidabo?* Vix vnus, aut alter, in rerum
custodiam, domi manebat. Ceteri, aut caricas, aut palmæ fructus,
dactylos, aut legumina, aut etiam nihil, præter vestem, secum effe-
rebant, propria quadra, hoc est, thymbra & solis radicibus ac her-
bis victuri. Ibant autem trans Iordanem, non vt conchas legerent,
aut vt sciuros caperent, sed ita, vt à se quisque vago pede discede-
rent, neque vllus in alterius conspectum veniret. Nempe soli diui-
nis meditationibus, cantui sacro, ac ieiunijs vigilijsque tantò im-
pensiùs vacare potuerunt. Sic verbis, cibus, potibus, somno, &
omni solatio humano abstinentes, omnes ieiuniorum dies, asper-
imè celebrabant, nec, nisi ante viuificum Dominicæ Resurrectionis
diem

diem, ad monasterium reuertebantur. O quantum ab his distant nostri seculi ieiunia? Multi nunc dubitant, an ad ieiunia obligentur; multi cum vel noctu se se maximè abstinere existimant, tantum panis, opsonij, aut lactucæ absumunt, quantum illi sanctissimi viri, cum sunt, in ipsa Paschatis festiuitate, epulati. Multi potu famem suffocantes, quia ne buccam quidem panis, inter bibendum, attingunt, de ieiunio sibi plaudunt, postquam, vna computatione viginti quinque albæ cereuisiæ mensuras, per vnum ventrem percolarunt. Nempe apud eos, apud quos, *qui plus biberit, fortior computatur: vomunt, vt bibant, bibunt, vt vomant*, ait S. Hieronymus, & sæpè etiam, vt animam euomant.

S. Hieronymus
in ep. ad Tit.
cap. i.

Zosimas, more cæterorum, Iordane transito, non solum vigilijs, ieiunijs, & assidua ad Deum oratione se se exercebat; verum etiam jam discere exercitationes religiosas, quàm docere paratior, viginti dierum itinere, per omnia inuia & auia discurrebat, vt aliquem virtutis magistrum, in desertissima solitudine, reperiret. Solebat autem, constituto diei tempore, figere cursum, & vel stans psallere, vel genu flexo orare ad Orientem. Peracta igitur tanta via, ita oranti, vmbra quædam humani corporis, ad dexteram, apparuit; qua percussus, Orcinum aliquem spiritum esse existimans, cruce se muniuit. Videbatur autem vmbra illa tanto terribior, quia in corpus quouis Æthiope nigrius, capillos demittebat à vertice, niue candidiores; qui tamen vltra ceruicem non defluebant, vt cani leonis iubæ viderentur. Cruce munitum timor omnis deserebat; venitque in spem Magistri tantopere expetiti adipiscendi. Sed spem illico turbauit fuga vmbre se protinus subducentis, tantoque magis Occidentem versus celerantis, quantò ille magis sequebatur fugientem. Acuit desiderium vires, & tardam senectutem velocem fecit, pedibusque alas addidit, cupiditas alloquendi; adeò vt properantem pœnè assequeretur. Iamque ita propinquus, vt audiri posset, lacrimans clamauit: *Cur me fugis decrepitem ac peccatorem, serue Dei? Verè sustine me, per Deum, quicumque es, pro cuius nomine hanc inhabitas solitudinem. Sustine me infirmum & indignum. Sustine me pro spe, quâ habes pro tanti laboris remuneratione. Sta, & tribue orationem, & benedictionem seni, per Deum, qui neminem aliquando proiecit.* Hæc atque alia talia clamauit, suspirijs, & lachrymis intermixtis

VII.
ZOSIMAS MVL-
LIEREM IN-
COGNITAM IN
SOLITVDINE
REPERIT.

mixtis Zosimas, & ferè jam, præ lassitudine, progredi non valens. Tunc illud corpus, quod fugiebat, vocem talem emisit: *Zosima, ignosce mihi, propter Deum, quoniam manifestare me tibi conuersa non possum. Mulier enim sum, & omni corporeo tegmine nuda.* Pallium ergo petenti auersus proiecit, admiratus nomen suum ab ea teneri. Quæ pallio inuoluta dixit: *Cur venis ad peccatricem?* Ibi ortum est pium modestiæ certamen. Nam ille ad pedes eius se abiciens petijt benedictionem; quam illa vicissim humi prostrata ab illo, tanquam presbytero, potiore se jure postulare, est protestata. Vicissim autem Zosimas contendebat, illamque, quæ ignotum nomine suo, non nisi diuinitus cognito, vocasset, gratia plenior esse dicebat, cogebatque infimis & summis precibus loqui priorem. Tum illa, ita orsa est. *Quandoquidem te S. huc duxit Spiritus, ad me solandam: Dic mihi, quomodo hodie Christianissima regitur tribus? quomodo Imperatores? quomodo S. Ecclesia pascitur grex?* Tanta est sanctis etiam ibi, vbi hostem & bella non timent, pro cõmuni bono, cura ac sollicitudo. Quam vtinam imitarentur illi, qui inter tot tumultus, ac pericula, nunquam cogitant, ad se quoque pertinere, vt orent, vt Deum placatum reddant, bellique impetum sistant. Zosimas respondit, quod vtinam hodie, ad vnumquemque diceret: *Mater tuis orationibus sanctis pacem stabilem Deus largitus est.* Post hæc eam rogauit, vt pro mundo, proque se peccatore aliquantisper oraret; quæ ad Orientem conuersa, dum manus & oculos ad cælum tollet, corpore quoque toto, quasi cubitum vnum à terra est in aërem sublimis eleuata, atque tacitè orans inter cælum & terram sine alis immota pependit, Zosimâ cohærescente, ac denuo timente, ne spiritus esset, qui se fingeret orare, fallaciam machinaturus. Ad hæc talia cogitantem conuersa illa, *Quid, aiebat, cogitas, spiritum me esse, & orationem fingere? Peccatrix sum, sacro tamen baptisate initiata, & non spiritus, sed familla, & cinis.* Cum dicto, crucem manu sacram fronti, oculis, labijs, pectori impressit; Stygiumque hostem procul facessere iussit. Quod vbi vidit Zosimas, rursus ante eam prostratus, per Deum è Virgine natum, eam sanctissimè obtestatus est, vt panderet sibi, quæ, & vnde nam esset, & quando, vel ob quã causam, solitudinem illam, tanquam Nephaliium lignum inhabitasset? se enim & fructum inde reportaturum, & idcirco à diuinâ

Proui-

217111

Prouidentia illuc videri miſſum, vt illius vita ſibi & toti in exemplum mundo manifeſtaretur.

Hæc dicentem mulier, manu ſub cubitum eius leniter ſubiectâ, de terra leuauit, atque in hunc modum cœpit præfari. Verè erubeſco, Pater, quia erubeſcenda feci; itaque infanda, vt ſi narrare cœpero, caſtis tuis auribus non ſis toleraturus. Sed, ad me in ruborem dandam, recenſebo meas infanias; atque, vt tu pro me Numini ſupplex ſias, hîc confitebor flagitia mea, ne, in die iudicij, à miſericordia eius repellar. Ad hoc exordium ſene illachrymante, ita poſtea perorauit: *Ego, Pater, patriam quidem Egyptum habui, bonis parentibus oriunda. Sed paruulam adhuc Sirenes deceperunt, traxeruntq; in turpes voluptates. Annum ætatis duodecimum agebam, quando, viuentium adhuc parentum amore ſpreto, ad noxiam aſpirauit libertatem. Itaque ab illis me proripui, & Alexandriam ueni. Ibi, heu, in quos non ſcopulos incurri? Neq; ſatis fuit, naufragium feciſſe uirginitatis. Primus caſus initium fuit inſatiabilis cupiditatis. Neq; corpus meum, lucri cauſa, proſtitui, vt alia ſolent meretrices, ſed immenſa libidinis furore incenſa, vt plures in ſcelus allicerem, etiam à mercedem dare uolentibus, nihil accipiebam; potiusq; mendicatò uiuere, aut colu vitam uolebam ſuſtentare. Ibi decem & ſeptem, & eò ampliùs annos, in hoc luxuria ſterquilinio, me uolutauit; neque ullam prætermiſi occaſionem, qua alios poſſem, in hoc barathrum præcipitare. Talis dum eſſem, uidi Libyoriũ & Egyptiorum turbas cateruatim ad littus maris excurrentes. Et, quia, inter multos, ſemper amabam eſſe, quaſiui ex obuijs, quonam properarent? à quodam igitur intellexi, eos Ieroſolymam tendere, ad ſacroſanctam Chriſti crucem deuenendam, cuius celebritas in proximo eſſet. Cognoscite hîc, peregrinationes ſacras, in diuinis litteris laudatas, & alioqui utiles, ſæpe tamen, peſſimâ mente ſuſcipi, multoſq; per ſpeciem pietatis, libidinem quærere, &, dum multum peregrinantur, raro ſanctificari. Nam & hæc mulier, tempore ſacro, & uoluntate ſancta, ad Redemtionis noſtræ terram ituris ſe admiscuit, uoluntate minimè ſanctâ: cumq; neque uaticum, neque nauulum haberet, tamen nauim audacula conſcendit, ſe ipſam pro nauulo traditura, & multos blanditijs irretitura. Hæc mens erat peregrinantis. Numquid meritò S. Hieronymus dixit? *O ignis infernalis luxuria! cuius materia gula, cuius flamma ſuperbia, cuius ſcintilla pra-**

R.

na collo-

VIII.
EGYPTIACAE
MARIÆ IM-
PURE VITAE

ua colloquia, cuius fumus infamia, cuius cinis immunditia, cuius finis gehenna. Huc & ista mulier tendebat, quæ non ardebat ipsa duntaxat, sed etiam incendium in alios propagabat, nihil omittens eorum, quæ inter opera tenebrarum numerantur. In nauis, quos sermones iecerit, quæ opera exercuerit, ipsa fassa est Zosimæ, à se neque præ multitudine numerari, neque præ turpitudine exprimi posse. Nam iuuenari assuetæ in primis vectores ad risum & iocum, postea ad fœtus induxit, omnium facinorum non iam discipula, sed magistra; etiam diu nolentes tandem compellens ad peccandum. Quibus prolixiore questu & lamentabiliter narratis, adiecit:

Rom. 13. 13. Ego quoties itineris illius reminiscor, obstupesco, quo pacto meas tunc mare sustinuerit impuritatem, aut cur terra debiscens me cum nauis & ipsis aquis uiuentem non in infernum demerserit. Sed nimirum, meam Deus, qui neminem uult perire, sed omnes saluos fieri, expectabat penitentiam. Non enim uult mortem peccatoris diu tergiversantis. Ierosolymam ubi peruenimus, ante festum; per eos interim ego dies, præter iuuenes cum quibus nauigauis, multos ciuium, multos peregrinorum seduxi. Tantum una mali potest femina, si mala est. Ita quidem tunc, in loco sancto, impiè uixi, & eos, qui pietatis causa uenerunt protraxi ad impietatem. Quin ipsa quoque in festiuitate exaltata S. Crucis, uidens, primo diluculo, undique, plenis uis, ad templum fieri concursus, cucurri & ego, non oratum, sed ut satiarem oculorum curiositatem, & aspicerem, quod concupiscerem. Veni in atrium templi, ueni ad ipsam usque ianuam, & populo confestim ingrediente, sola ingredi non poteram, quantumuis luctarer, occulta ui mihi obsistente, ac me retro agente; adeo ut me repulsam usque in atrium solam stantem animaduerteterem. Cùm autem existimarem id mihi ob muliebrem contingere infirmitatem, denuo mihi vim intuli, denuo in templum eniti tentauis. Sed denuo frustra, diuinamq; manu procul inde reiecta. Mirabar autem id mihi soli accidere, cùm ceteros uiderem, sine ullo impedimento admitti. Hoc terq; quaterq; conata, terq; quaterq; sum exclusa. Quod, quàm multis contingeret, si Deus, ad omnes templorum fores, sicut olim collocauit ante Paradisum uoluptatis Cherubim, & flammeum gladium atq; uersatilem, ad custodiendam uiam ligni uitæ, ita & hinc apponeret Angelos excubitores? Sed certum est, tales esse custodias, ne immundi in cœlum intrent. Quia iniqui regnum Dei non possidebunt: neque fornicarij, neq; adulteri, neq; molles, neque

1. Tim. 2.
Ezech. 18,
Gen. 3. 24.
1. Cor. 6. 9.

neque masculorum concubitores: nisi pœnitentiam agant, ad quam eos diuina bonitas magnis vocibus vocat.

Matres, vt sui desiderium excitent, sæpe à se liberos repellunt, seque abscondunt, neque sinunt videri. Ad harum morem, Deus sæpe hominem repellit, manuque subducta, sinit sentire, quid sit à cœlo esse derelictum. Qua de caussa beneuolè orans Dauid ait: *Imple facies eorum ignominia, & quærent nomen tuum, Domine.* Multi enim tum demum in se verè descendunt, postquam intelligunt, quantum à Deo Dei que vijs descenderint, quantumque & quàm meritò ab illo contemnantur. Itaque & mulier illa, in ipsis templi foribus, toties repulsam passa, & vi complimentum turbarum in templum intrare contententium fatigata, vbi de templi ingressu desperauit, tristis ad quendam atrij angulum recessit, cogitareque secum cœpit, cur alijs admissis ipsa adeò prodigiosè, ab intuendo viuifico S. Crucis ligno, arceretur? Neque longa opus erat indagatione caussa, illico sese illi offerebant plenæ ingentium scelerum cateruæ. *His nimirum, aiebat, & templum, & calum mihi clauditur!* In fletus itaque vberimos diffusa, pectus cœpit tundere, suspiria ex imo pectore petere, & eiulans se ipsam detestari. Quod dum faceret, fortè factam dædalè Dei Genitricis statuam, præ templi foribus in sublimi stantem, vidit. Vidit, & in hæc verba erupit. *O Dei Mater, ô Virgo immaculata, scio quàm indigna sim te compellare, quàm digna à te reijci, ob tot abominanda facinora; quia tamen audiui, Deum ob hoc hominem factum, quem genuisti, vt peccatores vocaret ad pœnitentiam, rogo te, omni alia ope destitutam adiuna, & aditum mihi ad Ecclesiam impetra, vt conspecta crucis arbore, in qua Filius tuus pro me sanguinem fudit, seculo, & omnibus, quæ in eo sunt, meaq; conscelerata consuetudini renunciẽ, eoq; egrediar, quò me ipse iusserit.* Dixit, & fidei calore incensa ad Misericordiæ Matrem se conuertit, diuinæque clementiæ spe plenissima sacræ ædis aditum denuò tentauit. Nec iam diu fuit laborandum. Remora omni sublata, liberè, & sine impedimento intrauit. Ita & templi, & calianuam angustam experta, postquam admissa est, adhuc ingenti formidine trepidans, in terram, ante depictam B. Virginis Dei Matris imaginem se se prostrauit, osculisque pauimento mille impressis S. Crucis ligno debitè adorato, Deiparam sic est allocuta, *Tu, ô benignissima Domina, sem-*

IX.

ÆGYPTIACAE
MARIAE CON-
VERSIO ET
PœNITENTIAE

Psal. 82, 17.

P 2

per

per quidem misericordia tua fontes aperis, sed nunc maximè in me declarasti, quàm magnum sis refugium peccatorum; per te enim omnipotens Deus peccatores ad pœnitentiam recipit. Non possum diuina bonitatis tuæ misericordia Oceanum eloqui. Vidi gloriam, quam peccatores meritò non videmus, gloriam omnipotentis Dei maximos etiam peccatores recipientis. Sed quid moror? tempus est recipiendi, & eundi, quò tu jubes, ô Mater, ô salutis meæ dux, Maria. Hæc orans vocem nescio vnde vicissim audiuit, quæ eam iussit ultra Iordanem transire. Ex templo surrexit, & non sine multo fletu Deiparæ imaginem, aspiciens exclamauit: *Domina, Domina, Regina totius orbis, noli me derelinquere.* Hoc vltimum Vale Virgini dixit, & è templo recessit. Exeunti ex atrio quidam ignoti vultus tres nummos dedit, quibus illa totidem panes coëmit, & sub solem adhuc occasum ad templum S. Io. Baptistæ Iordani fluuio adsitum venit, in quo multis mistas lachrymis preces obtulit, & SS. Ecclesiæ Sacramentis munita, in alteram fluminis partem delata, Matrem Dei denuo ducem itineris expetiit, atque illa ducente in eam, de qua diximus, solitudinem peruenit. In qua quid egerit, ipsa Zosimæ enucleata narratione exposuit.

1. In ea ab omni hominum confortio seiuncta, nullaque vnquam humanâ faciè aspectâ, constantissimè permansit. Nam secundò non permansit vno duntaxat, aut octo diebus, vt illi solent, qui colligendi animi sui causa secedunt; sed ad eum vsque diem, scilicet quadraginta septem integris annis.
3. Quia, eo die, quo SS. Eucharistiam sumserat, dimidium panem comedit, duos tantùm & semis habuit reseruatos, eosque lapidis instar solidissimè induratos, ijs, ac herbulis tempus omne reliquum vitamque traduxit.
4. Quoniam autem à iuuentute delicijs ciborum, ac vini pretiosioris potui, florisque nectaris, vsque ad ebrietatem dedita, & femina Ægyptia Græco more bibere consueta erat; à vino in Venerem inflammata, probè experta est, cur dixerit Apostolus: *Nolite inebriari vino, in quo est luxuria;* aut quamobrem, apud Romanos, non leuiùs in feminâ temulentia, aut vini vsus, quàm adulterium, sit punitus. Neque à vinolentia in vagas libidines duntaxat est prolapsa, sed etiam (vt multi exercitati alioqui Religiosi gastrimargia vitio tentantur) in ipsâ solitudine, ab Apicijs, & Trimalcionis penuriosissima, per totos septendecim annos, grauissimas secum ipsa identidem

Ephes. 5. 18.

Gell. lib. 10.

cap. 23.

Valer. Max.

l. 2. c. 1.

Plin. lib. 14.

cap. 13.

dem pugnas coacta est depugnare. Desiderijs belluinis æstuabat. Tiraquell. de
Iam aues, iam pisces, quibus Ægyptus abundat, iam alia tragema-
ta & ipsæ Sybariticæ mensæ ante oculos illi versabantur; jam vini legib. con-
sibi Græci, jam Hispaniensis videbatur dulcedine permulceri; cuius nub. l. 9. n. 541
hauriendi cupiditate pœnè rumpebatur. Plato generosum conspi-
catus adolescentem, patrimonio consumto, ad fores pandochij pa-
nes edentem, & aquam bibentem, vt Maximus refert, in hunc eum
modum est allocutus: *Si sic moderatè prandisses, nunquam sic canares.*
Ad eundem modum hæc mulier, nunquam tanta se fame tantaque
siti cruciasset, neque verò tam vehementes passa esset tentationes,
nisi priùs cibo potuque excessisset. Inediâ igitur crapulam, temu-
lentiam siti castigauit. 5. Accessit, quòd in æstiuo sæpè solo, &
aridis locis, nec aqua quidem suppetebat. Vnde, exustis faucibus,
siti que tristissimâ pœnè extabescebat. 6. Quodque magis mirum,
inter has corporis tam seueras afflictiones, ingenti desiderio vexa-
batur modulandi turpes cantilenas, quibus antehac assuenerat.
Quam tamen tentationem pellebat, cum in memoriam reduceret,
se stare ante B. V. imaginem, coram qua in scelerum suorum cog-
nitionem venit, ac summo mentis ardore sibi ipsa decreuit seriam vi-
tæ pristinae emendationem: simulque eandem Dei parentem rogi-
tauit, vt fœdas illas afflictæ cogitationes procul effugaret. Quibus
precibus modisq; & petulantes carnis vicit insultus, & mirificam
quandam sensit menti infundi lucem. 7. Quanquam, non posse à
se enarrari dixit, quantis ignibus succensa identidem exæstuarit,
cogique se propemodum putauerit in assuetas olim relabi volupta-
tes. Semper tamen vicit, quia semper humi prostrata Virginum
Virginem in auxiliû vocauit; lachrymis simul furorem extinguens
corporis spiritui rebellantis. Et hoc quidem per 17. annos, vt
dixi. Quanquam autem postea vehemens ille furor desæuijt, non
tamen fuit vitium hoc penitus debellatum. Bellum vsque ad vi-
tæ finem durauit de reliquijs inueteratæ consuetudinis gliscens.
Tantum sibi laboris parit, vt extricetur, qui in hoc se lutum im-
mergit. 8. Interrogata autem à Zosima, de cibo, deque vestien-
di genere, respondit, duos illos sibi panes cum dimidio, per 17. an-
nos suffecisse, postea herbis duntaxat se vsam: has sibi fuisse Saliarum
dapes. 9. Veste consumta, affirmauit se, incredibile, per hyemes,

coeli frigus, intolerandos, per æstatem, solis ardores passam, ac sæpe propemodum assatam ac concrematam fuisse, certè exanimem nonnunquam diu, ac sine sensu iacuisse. Vnde & Illyrica pice nigrior est effecta, cuti contracta, & sanguine ad extima corporis vocato. 10. Ceterùm mirè se roborari sensit, quoties recordabatur, quantis vitæ, quantis animæ periculis erepta esset; & quòd *non in solo pane viueret homo*. Ita enim & scripturas exactè recitabat, quæ Zosimæ falsa erat, litteras se nunquam didicisse. Longè verò etiam alia prophetico spiritu perspicuè cognouerat; nam postquam orationes eius expetijt, rogauit insuper, ne sequente anno, iuxta Cœnobij sui canonem, tempore quadragesimæ Iordanem transfret, sed pridie Dominicæ cœnæ, sub vesperam, ad Iordanem SS. Eucharistiam afferret, se enim ad eum vsque diem, ex quo in S. Ioannis Baptistæ templo corpus & sanguinem Christi sumpisset, sacro illo ferculo caruisse; & cupere eum diem colere, quo Christus discipulos corporis sui sanguinisque participes fecisset. Iussit præterea Zosimam arcana quædam Abbati suo significare, quæ in illius monasterio lima atque emendatione indigerent.

X.

MARIAE
ÆGYPTIACAE
POENITENTIAM
IMITANDAM
ESSE.

Matth. 21. 31.

Matth. 11. 27.
Luc. 10.

Matth. 3.

Quibus omnibus ordine auditis, Zosimas pronus illum terræ locum osculatus est, in quo pedes illius mulieris tam sanctæ vestigia reliquerunt; reuersusq; ad monasterium suum Deo laudes gratiasq; dixit, quòd sibi ostendisset, quantum adhuc à peccatrici illius, ne dum ab alterius innocentis perfectione in eum diem abfuisset. Iamque humilior factus, sibi suiq; similibus dictum agnouit in remedium superbix: *Amen dico vobis, quia publicani & meretrices præcedent vos in regnum Dei*. Quòd si tantus tamque asperæ vitæ vir à Maria Ægyptiaca, (ista enim fuit hæc mulier, cuius hodie Natalis agitur) didicit opera poenitentix, & meliorem à cibo potuque abstinendi, corpusque exercendi, & peccata deffendi rationem; quid nos discere oportet? *Va tibi Corozaim, va tibi Bethsaida: quia si in Tyro & Sidone factæ essent virtutes, quæ factæ sunt in vobis, olim in cilicio & cinere poenitentiam egissent. Veruntamen dico vobis, Tyro & Sidoni remissius erit, in die iudicij, quam vobis*. Consumitis tempus & annos, in omni vanitate, superbia, luxu, cupiditate, odio, & intemperantia, & cœlum speratis? Cur? quia ista omnia confitemini? non satis est. *Si vultis Deum placare, facite fructum dignum poenitent-*

poenitent-

pœnitentiâ. Quo autem modo, ait S. Chryſoſtomus, fructificare poterimus? Si utique peccatis aduerſa faciamus. Aliena rapuiſti? Incipe donare iam propria. Longo es tempore fornicatus? à legitimo quoque uſu ſuſpendere coningij, ac perpetuam continentiam ſapius paucorum dierum caſtitate meditare. Iniuriam vel opere cuiquam, vel ſermone feciſti? refer benedictionis uerba conuicijs, & percutientes te nunc officijs, nunc etiam beneficijs placare contende. Neq; enim vulnerato ſufficit ad ſalutem, tantummodo ſpicula de corpore euellere, ſed etiâ remedia adhibere uulneribus. Delicijs antè, & temulentia diſſuebas? ieiunio, & aqua potu utrumque compenſa, ut famem ſuperes imminentem. Uidiſti impudicis alienum decorem oculis? feminam iam omnino non uideas; maiore tactus cautione, quò tutior poſt uulnera. 1. Itaque, qui peccata ſua ſacerdoti confeſſus eſt, & certam plenamq; peccatorum abſolutionem obtinuit, ſublata ſuppliciorum æternorum obligatione, cui obnoxius erat, tamen illud meminiffe debet: *De propitiato peccato noli eſſe ſine metu*: reſtat enim plerumque temporaneæ cuiuſdam pœnæ debitum, vel in hac, vel in altera uita diſpungendum. Nam per abſolutionem pœna æterna in temporalem mutatur. Qua de cauſſa ſacerdos ſatiſfactionem iniungit pœnitenti clauium poteſtate. Et proculdubio magnopere à peccato reuocant, & quaſi frano quodam coërent hæ ſatiſfactoria pœna, cauſioresq; & uigilantiores in futurum pœnitentes efficiunt. Numquid Chriſtus Magdalenæ dixit: *Remittuntur ſibi peccata*? Et tamen quantam illa pœnitentiâ egit, in omni uita? Multi eam etiam peccatis ſuperant; ſed pœnitentiâ non æquant. 2. Ah quid dico? æquant? Eccleſiæ ieiunia non ſeruant; nulla in re ſibi ipliſ ſunt duri; delicias in cibo & potu quærunt; collum ſibi gruis optant, ut eſculentis & poculentis tantò impenſius, quantò diutiùs oblectentur; & cibum eò ſuauiorem iudicant, quò maiore ſciunt precio emtum: omnia genio indulgent: cuticulam ſemper curant, quam alij ſlagris lacerant; cuncta opera pœnitentiæ fugiunt; ſolitudinem, orationes, meditationes, ieiunia, cilicia, humicubationes oderunt, ut anguem. 3. Quid hæc commemoro? Olim graues & certæ ſatiſfactiones, iuxta canones pœnitentiales, imponebantur, & ad pœnitentis bonum, & ad Eccleſiæ ædificationem. Nam Tertullianus, Chriſtianorum in primitiua Eccleſia deſcribens pœnitentiâ, teſtatur, extra Eccleſiam ſolitos ſtare, in lu-

S. Chryſoſt.
in Matth.
hom. 10.

Eccle. 5. 6.

Conc. Trid.
ſeſſ. 14. c. 8.

Luc. 7. 49.

Ælian. lib. 10.
var. hiſt. c. 9.

vide Bellarm.
t. 2. Contr.
l. 1. de Pœnit.
cap. 21. & 22.
Tertul. lib.
de Pœnit.
optat. lib. 2.

gubri

Climac. grad.

5.
Niceph. li. 12.
hist. Eccl. c.
40. Carol.
Sigon. de Oc-
cid. Imp. l. 9.
Baron. An.
390.

Ribad invita
S. Romualdi
7. Febr.

gubri veste, sacco & cilicio indutos, & cinere caput conspersos. Et primo quidem die Quadragesimæ, tondebantur viris pœnitentibus crines; qui nullis conuiujs poterant interesse, non balnea adire, nec equitare, nec adesse spectaculis, ac honestis etiam recreationibus sibi debebant interdicerere; immo, quàm diu in numero pœnitentium erant, Sacramenta eis non administrabantur, nisi in Paschate, aut morte; immo & tunc carebant extrema vnctione. Quæ satisfactio, juxta grauitatem aut multitudinem peccatorum, breuior aut longior erat. Immo, ob quædam peccata trium, quinque, septem, aut decem annorum, in cilicio, ieiunijs, & oratione proluxa, iniunctam fuisse pœnitentiam ait. Mira sunt, sed nimis longa, quæ Climacus de pœnitentibus refert. Nec plebeij tantum, sed Principes & Reges eiusmodi pœnitentias subierunt. Theodosius Imp. Thessalonicæ, ob vnus ex aulicis, in populari tumultu, occisi necem, ira excandescens, specie spectaculorum exhibendorum, ciues, ad septem millia, in vnum locum congregatos occidi iussit. Ob quod factum à S. Ambrosio, integro ferè anno, à communione fidelium remotus, templorum aditu prohibitus, & alijs pœnitentiæ actibus exercitus, non antè in gratiam admissus est, quàm palam humi prostratus, ab omnibus veniam crudelitatis postulasset. Otho Cæsar, ob vnicum homicidium, Româ ad Garganum vsque montem, nudis pedibus tetendit, & tota Quadragesima, in Cœnobio, inediâ, cilicio, humicubatione se afflixit. Quid æquum est, nos facere? immo quid multi faciunt? leuissimis pœnitentijs à Confessario impositis indignantur, eas differunt, omittunt; ad alios Confessarios currunt, & permutari cupiunt. Quid potest imponi, æquale peccatis æternum ignem promeritis? Quid sunt opera nostra omnia, quid modus satisfaciendi, si cum Magdalenis, cum Maria Ægyptiaca, cum S. Petro, cum Dauide comparentur? opera per quæ satisfit, & grata Deo esse debent, & quandam habere difficultatem. Si enim per illa placandus est Deus, debent illi esse accepta, atque in eius honorem cedere: & quia per eadem puniendus est peccator, ac peruersitas prauæ conuersionis ad creaturam vindicanda, necesse est, vt habeant aliquam molestiam. Quo modo igitur satisficient, qui molestiam nullam patiuntur? Cur quidam de pœnitentia sibi imposita conqueruntur? Cur ipsi non illâ augent?

aut non petunt à Confessario maiorem, cum à Confessario iniuncta maioris sit meriti, tum ex obedientia, tum ob vim, quæ illi ex Sacramento & meritis Christi accedit. Accedit quoque; ieiunio & abstinentiæ quadragesimali non tantum temperantiæ, sed etiam obedientiæ meritum. Ideo enim lex statuitur, ut pareamus, ideo prohibetur cibus, ut restringatur appetitus. Quia, ut S. Gregorius ait: *Non eibus, sed appetitus in vitio est: unde & lautiores cibos plerumque sine culpa sumimus, & abiectiones, non sine reatu conscientie degustamus.* Et, ut S. Bernardus ait: *Melius est exiguo sanguine ad usum vesci, quam ventoso legumine usque, ad ructum exaturari; præcipue cum & Esau non de carne, sed de lente sit reprehensus; & de ligno Adam, non de carne damnatus: & Ionathas de gustu mellis, non carnis, morti adiudicatus. E contra verò Elias innoxie carnem comedit, Abraham Angelos gratissimè carnibus pavit, & de ipsis sua fieri sacrificia Deus præcepit.* Atque inibi idem S. Pater ait: *Paulus Timotheo Modicè vino utendum consuluit: & Dominus ipse bibit, ita ut vini potator appellatus sit, Apostolis quoque bibendum dedit. Insuper ex eo Sacramentum sui sanguinis edidit.* Non ergo creatura contemnitur, quando certo cibo potuue abstinetur, quibus usus sanctissimos viros constat; sed vel obedientia attenditur, vel in gluuies stringitur, vel peccatum expiatur. Et sanè, si contraria contrarijs sunt curanda, rectissimè gulam inedia, & sobrietas corrigit ebrietatem. Quamobrem & Ægyptiaca Maria meminens se saturitati lasciuiam iunxisse, ieiunijs & abstinentia: vtrumque vitium castigauit. At tu fortasse, qui hæc audis, non putas tua peccata, peccatis huius mulieris paria esse? Fortasse sunt etiam maiora. Sed esto sint minora. Qui animam suam æstimant, etiam ob parua delicta magnas pœnitentias subierunt. Victorinus, ob vnum concupiscentiæ motum admissum, à diabolo deceptus, per tres annos, fissa arbore manus strinxit. Arbori crucis, & continuæ pœnitentiæ nos astringamus, tunc merebimur morte beatâ Mariæ Ægyptiacæ obire.

Ad quam, ut, cum S. Eucharistia, post annum, dicto die, rediret Zosimas, morbo, ex illius prædicatione, detentus est, ne ante tempus è cœnobio, cum ceteris, exiret. Exiens autem, destinato die, vidit illam, signo crucis factò, siccis vestigijs, per Iordanem, ad se venire; sumtaque sacra communione, iterum prodigiôsè calcatis

S. Greg. l. 30.
Moral.

S. Bernard. in
Apolog.

Sur. 5. Iunij.

XI.
MARIÆ
ÆGYPTIACÆ
MORS, ET EX-
EMPLVM VIN-
CENDI TEN-
TATIONES
CARNIS.

Q

calcatis aquis redire. Quam anno sequente, eodem rebitans defunctam inuenit, ascriptâ in pulueribus epigraphe, qua eam iubebatur sepelire. Et sepeliuit, sed, leone terram duritia senis vires superantem effodiente. Ita Deus sanctis Angelis quoque, in manus tradit mortuos, qui in Domino moriuntur; sicut Zosimæ tradidit Mariam pœnitentem: quæ tametsi alia mira multa fecit, illud tamen inter maxima debet non illius, sed aliorum mira numerari, quòd plures habeat luxuriæ suæ, quàm pœnitentiæ imitatrices ac imitatores. Si sapitis, ô peccatores, & peccatrices, Dei (etiam meretrices, & adulteras, & fornicarios ad gratiam recipientis) bonitatem ne contemnite, ne quod deterius est, sed *meliora charismata emulamini.*

Cælius lib. 9.
cap. 26.

T. Lucetius poëta Physicus sumto amatorio poculo in furiâ lapsus est, qua impellente, mortem sibi consciuit. Furunt profectò multi, ad eundem modum, qui, cum per pœnitentiam viuere possent, mortem sibi ipsis procurant sempiternam; qui furor est omnium insanissimus. Furunt enim amore feminarum, & odio sui. Quem Cypridis amorem pabuli subductione, jeunijs, humi cubatione, vigilijs, fame, siti, cilicijs, flagellis, omnique corporis castigatione, quando audiunt ab alijs extinctum, non sapere eos aiunt, ipsi insipientes aliquando dicturi: *Nos insensati, vitam illorum aestimabamus insaniam.* Quin, tanquam oleum flammæ, ita vinum luxuriæ nutriendæ affundunt, Paulo clamante: *Nolite inebriari vino, in quo est luxuria.* Paruo gradu distant ebrij, & furiosi. Quod si etiam accedat libidinis flamma vino accensa, jam bis ligatâ mente ventri ac dæmoni seruiunt, instar mancipiorum. Siquidem prima, ad hanc seruitutem significandam, seruitus per vinum in mundum est inducta. Tunc enim primò seruitutis nomen legitur in diuinis litteris, cum generis humani secundus parens Noë, ad vindicandam Chami filij sui impudentiam, eius filio huiusmodi verbis maledixit: *Maledictus Chanaan seruus seruorum erit fratribus suis: Benedictus Dominus Deus Sem, sit Chanaan seruus eius. Dilatet Deus Iaphet, & habitet in tabernaculis Sem, sitq; Chanaan seruus eius.* Quod agnoscunt & SS.

Sap. 5. 4.

Eph. 5. 18.

Gen. 9. 25.

S. Ambros.
lib. de Helia
& ieiunio c. 5.

S. Aug. lib. 19.
ciuit. cap. 15.

PP. *Manebat antè, quàm vinum inueniretur, omnibus inconcussa libertas, ait S. Ambrosius, nemo sciebat à consorte natura sua obsequia seruitutis exigere; non esset hodie seruitus, si ebrietas non fuisset.* Quod &

D. Augustinus tradit, cuius hæc sunt: *Conditio seruitutis iure intelligitur*

gitur imposta peccatori: proinde nusquam scripturarum legimus seruum, antequam hoc vocabulo Noë iustus peccatum filij vindicaret: nomen itaq; istud culpa meruit, non natura. Si vini excessus in patre posteris occasionem fecit, vt seruituti addicerentur, & vel hac de causa nobis attendendum est, ne excedamus; quantò magis, si nos facit seruos peccati, mancipia diaboli, & filios gehennæ? Rectè ergo sapiunt, quibus aqua plus sapit, qui cum Maria Ægyptiaca crapulam inediâ, conuiuia ieiunij, luxuriam vitæ asperitate castigant. Desipiunt, qui cum diuite epulone induuntur purpura & bysso, & epulantur quotidie splendide; transibunt enim de bysso ad Orcum, de purpura ad flammam, de epulis ad sitim nec vnicâ guttâ aquæ refrigerandam. Quæ qui seriò expendit, nã ille pœnitentiæ opera, præ illis supplicijs censet millies eligenda, tantoque magis, si eum voluptas subuertit; quia, teste S. Hieronymo, *omne peccatum post factum pœnitentia sequitur: sola voluptas, in ipso pœnitentia tempore, præteritos stimulos patitur, vt ex hoc, quod corrigere cupimus, rursus sit materia delinquendi.* Adedò circumspectè est hoc bellum gerendum. Quare seduli animæ suæ custodes, vel primam Cupidinis cogitationem, tanquam ignem in manum incidentè excutiunt, horrentque. Nemo diu vel scintillam in vestem, aut faciem insipientem sustinet, sed illico abstergit, vel excutit; quia vel minimâ morâ nocet, vritque. Ita turpis cogitatio, si non statim eijcitur, statim incendit. Valentinianus & Valens antè, quàm imperio potirentur impij Iuliani in aula pij Christianique fratres, inelyti militiæ duces, multa constantiæ & fortitudinis exempla ediderunt, honores, patriam, vitam priùs, quàm fidem relinquere parati. Horum vnus Valentinianus Iouinianæ legionis dux aliquando Iuliano Imperatori præfens, dum sacrificulus, in fauo, idolis immolaret, Iulianumq; vuidis folijs aspergeret, vbi animaduertit, vel vnicam idololatricæ aquæ guttam Imperatori destinatam sibi in vestem delapsam, vehementer iratus popam, coram Iuliano, asperis verbis accepit, atq; educto gladio particulam illam sacrilegâ guttâ contaminatam, è veste sibi excidit, atque abiecit. Ob quod factum ab Apostata in exilium missus, quasi de victoria triumphauit. Et vera sanè illa victoria fuit. Vtiam sic omnes abhorrent & excindèrent asperfas in pectus Venereas cogitationes, tantò detestabiliores, quantò plus est, mentem

Luc, 16, 19

S. Hieron. ad Amantium.

Socrat. lib. 4. c. 1. Niceph. lib. 11. c. 1.

mentem quàm vestem habere maculatam? Non tamen cogitationes tantùm eiusmodi sunt abscindendæ, sed ipsa etiam semina malarum cogitationum. Epulæ lautiores, & potus vini, ventrisq; saturitas seminarium sunt libidinis. Nec vestium mollities aut splendor oculos aspicientium faciunt castiores. Et tamen harum rerum maximus est tunc vsus, quando diebus festiuis Deum maxime par est venerari. Ille precibus sacris, eleemosynis, operibus penitentiaë honoratur; vino, dapibus, saturitate & ebrietate Bacchus & Venus coluntur. Quod Aristippus falsè luxum suum excusans perstrinxit. *Cum enim quidam illi probro darent, Quod splendide exquisitèq; viueret Philosophus: Id, inquebat, si vitium esset, in celebritatibus Deorum, nequaquam fieret. In his enim & magnificè vestiri, & lautissimo ciborum apparatu solent uti. Porrò cum Di sint infensi vitijs, non placarentur, si irritarentur eiusmodi magnificentia, si ea cum vitio esset coniuncta. Sic ille quidem elusit conuiuium, non ostendit, quid esset optimum. Optimum est, optimum Deum, moribus optimis venerari. Qui autem dies sacros, pontificalibus epulis comestationibusque profanant, non solùm duplici se modo contaminant, & bona negligendo, & mala patrando, sed etiam ostendunt, ventrem se pro suo Deo adorare, ac Veneris pupillos mancipiaque esse, quæ sine Cerere & Baccho friget, mererique morbos, quos sua intemperantia efficiunt, cum & Diogenes stomachatus sit in eos, qui pro bona valetudine Dijs munera offerrent, & in ipso sacro omnibus voluptatibus se obruentes perderent. Parum autem esset, si corpus duntaxat perderent, jam etiam animam perdunt in gehennam, æternam cum Epulone sitim passuri. *Gula Paradisum clausit, ait Innocentius, primogenituram vendidit: suspendit pistorem, decollauit Baptistam. Nabuzardan princeps cocorum templum incendit, & Ierusalem totam euertit. Baltasar manum contra se scribentem aspexit in conuiuium, & eadem nocte interfectus est à Chaldeis. Quot vel nostro tempore, audiuius inter Capitolinas dapes animam efflasse? Itaque multi etiam, in hac vita, suamet auuiditate edendi atque potandi haud ambigè grauitè puniuntur. Quod vel Socrates animaduertens, dicere solebat, eos, qui se ad continentiam ac frugalitatem exercuissent, & longè plus habere voluptatis, ac minus dolorum, quàm qui summa cura vndique pararent oblectamenta; quòd voluptates**

præter

Laërt. lib. 2.
cap. 8.

Idem lib. 6.

Innocent. de
vilit. con-
hum.

Laërt. lib. 2.
cap. 5.

præter intemperantiam, præter animi sibi malè consciij cruciatum, præter infamiam ac paupertatè, frequenter ipsi etiam corpori plus adferant molestiæ, quàm delectationis. Contra, quæ sunt optima, eadem sunt iucundissima, si quis assueuerit. Rectè igitur frugalis vita Alcinoi mensis, luxus Tantalii hortis comparatur. Ut nauæ nimitiù onerantes nauem, deinde in exhaurienda sentina laborant: ita qui corpus onerant cibus, ac deinde clysteribus inaniunt. *Talè est in ventrem cibos mittere, ait S. Chrysostr. quale si quisquam eos in cloacam projiceret. Magis autem non tale, sed multo peius: hic enim simum operatur, sine tua lesione, illic autem plurimos morbos, plurimasq; procreat agritudines. Quod facit fames, hoc facit & plenitudo ciborum; magis autem multò peiora. Fames quippe in paucis diebus auferit hominem, & liberat ex hac vita pœnali: excessus verò ciborum consumit & putrefacit corpus humanum, & macerat agritudine diuturna, & tunc eum morte crudeli consumit. Sicut enim, ait idem, terra, que valde humecta est, generat vermes & simos, cum compluitur, vel cum plurimum sibi humorem retinet: terra verò qua libera est ab humoribus, fructuù fecunditate decoratur, si ex abundantia non corrumpatur aquarum: ac si etiam non colatur, ultro tamen gramina subministrat: si verò colatur, fructuum fecunditate pollebit. Obsecro igitur, ne nostrum corpus vitiosum & inutile faciamus; neque ei vitia inferamus, sed fructus utiles, & arbusta fructuosa, ne ea dissoluamus per immoderationem ciborum. Immoderatio quippe pro fructibus vermes facit. Sic insita nobis cupiditas amores turpes, & voluptates turpiores generat. Numquid igitur præstat, cum Zosima, cum Maria Ægyptiaca, & cum tot millibus Sanctorum corpus ieiunijs salubriter extenuare, quàm in tot huius vitæ morbos, & vitia, & alia incommoda, & denique ad alendas sempiterni ignis flammæ, adipare? Væ tunc pinguibus, beatè macilentis.*

S. Chrysostr.
hom. 29. in
ep. ad Hebræos.

Q 3

CAPVT